

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

1) Vastaavat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

: Lukiodiplomiselvityksen ehdotuksen mukaisesti lukiodiplomien järjestämisen velvoittavuutta tulee arvioida esitetyn kolmen oppiaineen (musiikki, liikunta, kuvataide) osalta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä arvioinnin yhdenmukaisuuteen ja arvosanojen määräytymisen perusteisiin; arvosanatalulukoissa on epätarkkuuksia diplomien välillä ja lukiodiplomien arvosanajakaumassa on merkittävä ero yo-kokeiden arvosanajakaumaan. Erityistä huomiota on lisäksi kohdistettava korvauskäytänteiden yhdenmukaistamiseen. Pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien järjestämisessä etä- ja virtuaaliopetuksen tulee olla pedagogisesti kestäväällä pohjalla oleva ratkaisu, ei vain kustannustehokkuuden asettama reunaehto opetuksen toteuttamiselle. Kurssikohtaisen opiskelijamäärän tulee olla selkeästi rajattu, jotta ohjausta on mahdollista antaa yksilöllisesti riittävässä määrin näiden kurssien erityisluonteeseen mukaan. Kehittäjä- ja erityistehtävälukioiden ohjausvastuun tulee myös olla selkeästi rajattu, ja niille on tällöin myös taattava riittävä resursointi.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

1) Vastaavat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opiskelija-arvioinnin yhteismitallisuus ei lukiodiplomien nyky muodossa toteudu. Arvioinnin kehittäminen yhteismitalliseksi on ensiarvoisen tärkeää, mikäli lukiodiplomien asemaa muutetaan. Tällöin diplomien rakenteessa tulee kasvattaa kirjallisen osuuden merkitystä osoittamaan tiedollista näyttöä, ja eri lukiodiplomien kriteerien tulee olla yhteismitallisia. Kaksiportainen arviointityö (alustava arviointi oppilaitoksessa ja lopullinen arviointi autonomisessa arviointilautakunnassa) vahvistaisi luottamusta arvioinnin yhteismitallisuuteen

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Moni suorittaa jo tällä hetkellä viisi ainetta ylioppilaskokeessa. Mikäli lukiodiplomilla voisi korvata pakollisen viidennen ylioppilasaineen, miten se vaikuttaisi muihin kirjoitettaviin aineisiin? On otettava huomioon, että korkeakoulujen todistusvalinta on jo merkittävästi heikentänyt osallistumista joidenkin aineiden ylioppilaskokeisiin. Tässä yhteydessä olisi siis kehitettävä samalla myös todistusvalintaa.

Huolena on, että ylioppilaskoe ajautuu yhä enenevässä määrin korkeakoulujen valintakokeeksi. Tämä ei ollut todistusvalintauudistuksella tavoiteltu kehityskulku, mutta näyttää siltä, että tähän suuntaan ollaan menossa. Lukion yleissivistävyys tulee vahvasti kyseenalaistettua. Jo nykytilanteessa opiskelijat taktikoivat ainevalinnoissaan todistusvalinnan ohjaamina.

Tämän tutkintorakenteen tulee olla mahdollinen myös opiskelijalle, joka suorittaa ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon. On jo esitetty, että kaksoistutkintoa suorittavat opiskelijat voisivat sisällyttää ammatillisen tutkinnon ylioppilastutkintoonsa ja siten korvata yhden viidestä ylioppilastutkinnon kokeesta.

Hajaantuvatko ylioppilaskokeeseen hyväksyttävät tutkinnonosat mahdollisesti liikaa? Mitä tarkoitusta palvelisivat myöhemmin lisättäviksi esitetyt yrittäjyyden ja työelämän sekä teknologian lukiodiplomit?

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomeita tulisi pystyä hyödyntämään nykyistä tehokkaammin korkeakoulujen valintapisteityksissä, tai niiden tulisi voida toimia näyttötyönä tietyille aloille. Tässä korostuu jälleen valtakunnallisesti yhteismitallinen lukiodiplomien arviointi niiden antaman osaamisnäytön luotettavuuden vahvistajana. Tämä ei kuitenkaan edellytä sitä, että lukiodiplomilla voisi korvata pakollisen viidennen ylioppilaskokeen, vaan korkeakoulujen valintakriteeristön ja todistusvalinnan muokkausta siten, että lukiodiplomit otetaan huomioon sellaisiin opintoihin pyrittäessä, joissa lukiodiplomilla todennettava erityisosaaminen on keskiössä

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen

asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomi ei voi perustua pelkkään etä- tai verkko-opetukseen. Koska lukiodiplomeissa teorian osuus kasvaa, ne vaativat riittävän tiedollisen syvyyden saavuttamiseksi yksilöllistä ohjausta myös paikallisella tasolla. Tältä osin resursointia ei ole otettu huomioon. Kehittäjä- ja erityistehtävälukioverkoston kuormitus ei saa muodostua kohtuuttomaksi. Kaksiportainen arviointi (paikallistaso ja erillinen arviointilautakunta) vaatii myös resursseja.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Tässä yhteydessä olisi kehitettävä samalla todistusvalintaa. Huolena on, että ylioppilaskoe ajautuu yhä enenevässä määrin korkeakoulujen valintakokeeksi. Tämä ei ollut todistusvalintauudistuksella tavoiteltu kehityskulku, mutta näyttää siltä, että tähän suuntaan ollaan menossa. Lukion yleissivistävyys tulee vahvasti kyseenalaistettua. Jo nykytilanteessa opiskelijat taktikoivat ainevalinnoissaan todistusvalinnan ohjaamina.

Korkeakoulujen opiskelijavalinnan uudistamisen toimenpideohjelman (OKM 2017) tavoitteena oli tuottaa sellainen opiskelijavalinta, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Tämä tavoite ei ole toteutunut; päinvastoin on vahvoja viitteitä siitä, että valmistautuminen alkaa yhä varhaisemmassa vaiheessa ja johtaa esimerkiksi joidenkin lukioaineiden poisvalintaan, jotta opiskelija voi keskittyä vain todistusvalinnassa korkeimman pistemäärän tuottaviin aineisiin. Lisäksi näkyy kaupallisten toimijoiden vahva ankkuroituminen markkinoille tarjoamiensa ”abikurssien” myötä. Valmentavia kursseja tarjotaan jo 9.-luokkalaisille. Opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen väliraportista 02/2021 ilmenee opiskelupaikkojen kohdentumisen vahvistuminen sukupuolen ja perhetaustan mukaan sekä koulutukseen pääsyn vahva korreloituminen sukupolvien yli. Perhetaustan mukaiset erot ovat suurempia yliopistojen kohdalla. Valikoituminen eri aloille vaihtelee huomattavasti. Todistusvalinnan kautta näytetään valitsevan myös erityisen paljon alle 21-vuotiaita.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Onko lukiodiplomiuudistuksen tavoitteena tuottaa A-level-kokeiden tyyppistä näyttöä, joka voidaan hyväksilukea korkeakouluopinnoissa? Mikäli näin on, lukiodiplomilla ei pidä korvata viidettä ylioppilaskoetta vaan se pitää ottaa huomioon omana kokonaisuutenaan korkeakoulujen opiskelijavalinnassa

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kansallisen kaksipuolaisen arviointimenetelmän luominen vahvistaa edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakoulujen opiskelijavalinnan uudistamisen toimenpideohjelman (OKM 2017) tavoitteena oli tuottaa sellainen opiskelijavalinta, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomin suorittaminen vaatii esimerkiksi yhteiskuntaopin ja matematiikan osaamista. Nämä ovat kuitenkin jo ylioppilastutkinnossa suoritettavia aineita.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakoulujen opiskelijavalinnan uudistamisen toimenpideohjelman (OKM 2017) tavoitteena oli tuottaa sellainen opiskelijavalinta, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Sisältäisikö teknologiadiplomi osaamista aineissa, jotka jo ovat yo-tutkinnossa suoritettavia? Tavoitellaanko vahvaa linjausta perusopetuksessa aloitetusta STEAM-opetuksesta lukion kautta korkeakouluun asti?

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli uusia lukiodiplomeja raamitetaan ja niiden tarkoitus on palvella hakeutumista soveltuviin jatko-opintoihin, tulisi kehitystyössä olla mukana sellaisten korkeakoulujen edustus, joissa mainitut diplomit palvelevat opiskelijavalintaa

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomi tuodaan osaksi ylioppilaskoetta siten, että sillä voi korvata pakollisen viidennen kokeen, saattaa tämä tuoda mukanaan painetta luoda lukiodiplomimallinen suoritustapa myös sellaisissa oppiaineissa tai oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Tämä tarve saattaa olla seurausta ylioppilaskokeesta kirjoitettavan ainevalikon kaventumisesta vain todistusvalinnassa eniten pisteitä tuoviin aineisiin.

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Esitetyt muutostarpeet ovat relevantteja.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

4) Eivät vastaa suurelta osin

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Kustannusvaikutuksissa arvioidaan, että kehittäjä- ja erityistehtävälukijoiden tuottaman virtuaali- tai etäopetuksen kautta pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien järjestämisen kustannusvaikutuksia saataisiin rajattua. Virtuaali- tai etäopetuksen tulee kuitenkin olla pedagogisesti validi ratkaisu, ei vain kustannustehokkain, jotta voidaan taata riittävän yksilöllinen ohjaus. Ulkopuoliselle arvioijaverkostolle esitetty yksittäisen lukiodiplomin 94 euron korvaus (sis. sivukulut) rajoittaa myös merkittävästi arviointiin käytettävää resurssia. Lukiodiplomijärjestelmän uudistaminen ja vahvistaminen aiheuttaa laajaa kuvataiteen, liikunnan ja musiikin, teknologian sekä yrittäjyyden ja työelämätaitojen täydennyskoulutusta. Kustannusvaikutuksissa täydennyskoulutukseen on laskennallisesti arvioitu vain yksi opettaja lukiota kohden, kuitenkin jokainen esitetyistä aloista edellyttää omaa aineopettajuuttaan, eli kustannusvaikutus on tältäkin osin alimitoitettu.

Vilkuna Outi
Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry